

Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi

Zeitschrift für Forschungen zur deutschen Sprache und Kultur
The Journal of German Language and Culture Research

Cilt 8 Sayı 1 Haziran 2026/ Volume 8 Issue 1 June 2026

Geliş Tarihi: 02.10.2025- Kabul Tarihi: 26.02.2026 /Submitted: 02.10.2025- Accepted: 26.02.2026

Doi: 10.55143/alkad.1795606

Anadili Türkçe Öğrenciler İçin Almanca Eşdizimlerin Ders Kitaplarındaki Uygunluğu: Schritte International Neu B1.1 Örneği

Suitability of German Collocations in Textbooks for Turkish-Speaking Learners: The Example of Schritte International Neu B1.1

Batuhan SÖMEN*
Mehmet Halit ATLI**

Öz

Bu çalışma, *Schritte International Neu B1.1* ders kitabında yer alan eşdizimlerin ana dili Türkçe olan öğrenciler için uygunluğunu ve dilsel türlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında toplam 511 eşdizim tespit edilmiş ve bunlar Türkçeye uygunluk açısından “Uygun” (%54.0), “Kısmen Uygun” (%35.8) ve “Uygun Değil” (%10.2) kategorilerine ayrılmıştır. Bulgular, günlük yaşam ve sağlık temalı ünitelerde tam uyumlu eşdizimlerin yüksek oranda bulunduğunu (%61.2–69.5), iş, eğitim ve konut temalı ünitelerde ise kısmen uyumlu ve uyumsuz eşdizimlerin oranının arttığını (%12–14.3) göstermektedir. Eşdizim türleri açısından “isim + fiil” yapıları (%48.34) baskınken, edatlı fiiller ve çok öğeli yapılar öğrenciler için ek zorluklar yaratmaktadır. Sabit ifadeler ve deyimler düşük sayıda yer almakla birlikte iletişimde akıcılık açısından önem taşımaktadır. Bu durum, ana dili Türkçe olan öğrencilerin eşdizimleri öğrenirken hem dilsel yapı hem de kültürel bağlam dikkate alınması gerektiğini ortaya koyar. Araştırma, ders kitaplarında yer alan eşdizimlerin öğretiminde yapı türüne göre özel alıştırmaların, kültürel bağlam açıklamalarının ve sabit ifadelerin önemi vurgulanır. Elde edilen bulgular, öğrencilerin Almancayı hem doğru hem de doğal biçimde kullanabilmeleri için ders materyallerinin uyarlanması ve desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Bu bulgular, ana dili Türkçe olan öğrencilerin Almanca öğrenim sürecinde karşılaştıkları dilbilimsel ve kültürel dinamikleri anlamak için çalışmanın çerçevesini oluşturur.

Anahtar Kelimeler: Almanca, eşdizim, içerik analizi

Abstract

This study aims to examine the suitability and linguistic types of collocations in the *Schritte International Neu B1.1* textbook for Turkish-speaking learners. A total of 511 collocations were identified and categorized based on their equivalence to Turkish as “Appropriate” (54.0%), “Partially Appropriate” (35.8%), and “Inappropriate” (10.2%). The findings reveal that collocations in units themed around daily life and health show a high level of compatibility with Turkish (61.2–69.5%),

* Öğr. Gör., Fırat Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, e-posta: batu.somen@gmail.com., ORCID: 0009-0009-4364-9639

** Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü, e-posta: mhatli@firat.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3559-0763

while those in units related to work, education, and housing exhibit increased rates of partial compatibility and incompatibility (12–14.3%). Regarding collocation types, “noun + verb” structures (48.34%) are predominant, whereas prepositional verbs and multi-word structures pose additional challenges for learners. Fixed expressions and idioms, although less frequent, are significant for fluency in communication. This highlights the need to consider both linguistic structures and cultural contexts when teaching collocations to Turkish-speaking learners. The study underscores the importance of tailored exercises based on collocation types, cultural context explanations, and an emphasis on fixed expressions in teaching materials. The findings indicate that adapting and supporting instructional materials is essential for enabling Turkish-speaking learners to use German accurately and naturally. These insights form the framework for understanding the linguistic and cultural dynamics encountered by Turkish-speaking learners in their German language learning process.

Keywords: German, collocations, Turkish-speaking learners, content analysis

Giriş

Yabancı dil öğrenimi, yalnızca kelime dağarcığını genişletme veya dil bilgisi kurallarını öğrenmeyle sınırlı bir süreç değildir. Hedef dilde etkili ve akıcı iletişim; o dilin doğal yapısında yer alan kalıplaşmış ifadeler ve söz öbekleri, yani eşdizimler doğru kullanıldığında mümkün olur. Bu bağlamda eşdizimler (*İng. collocations, Alm. Kollokationen, Fr. collocations*), yabancı dil öğreniminin temel unsurları arasında yer alır. Eşdizimler; tekil sözcüklerin ötesinde, birlikte kullanıldıkları farklı kelimelerle yeni anlamlar kazanan kelime birlikteliklerini ifade eder ve günlük iletişimde yaygın olarak kullanılır (Firth, 1968; Hausmann, 1984; Targońska, 2014). Eşdizimler, dilsel yetkinlik ile iletişimsel yeterlilik arasında köprü görevi görerek yabancı dil öğreniminde kilit bir rol oynar. Doğru ve yerinde kullanılan eşdizimler, öğrenenlerin hedef dilde akıcılık ve anlaşılabilirlik düzeyini artırırken rastgele kelime birleşimlerinin yol açabileceği yapay ve doğal olmayan ifadelerin önüne geçer (Sinclair, 1991; Hausmann, 1984).

Araştırmalar, eşdizimlerin öğrenenlerin kelime bilgisini yalnızca artırmakla kalmayıp aynı zamanda öğrenilen sözcüklerin pragmatik ve bağlamsal kullanımlarını da pekiştirdiğini göstermektedir (Targońska, 2014; Kumanlı, 2016). Bu bağlamda yabancı dil öğrenenlerin yalnızca hedef dildeki sözcüklerin bireysel anlamlarını değil, bu sözcüklerin hangi bağlamlarda ve hangi diğer sözcüklerle birlikte kullanıldığını öğrenmeleri iletişimsel etkinlik açısından kritik bir önem taşır (bkz. Firth, 1968; Hausmann, 1984; Uzun, 2009; Atli & Algül, 2024). Dahası eşdizim bilgisi; öğrenenlerin metin çözümleme, okuduğunu anlama ve yeni dil yapılarını üretme becerilerini de geliştirir. Çünkü eşdizimler, sözcüklerin doğal kullanım biçimlerini ve dilin yapısal örüntülerini somutlaştırarak öğrenenlerin dilsel sezgilerini güçlendirir (Biber, Conrad ve Reppen, 2004; Hilpert, Kersten ve Nieder, 2018).

Eşdizim öğretimi, geleneksel dil bilgisi öğretiminden farklı bir pedagojik yaklaşım gerektirir. Dil bilgisi kuralları öğrenenlere yapısal doğruluk kazandırırken eşdizim bilgisi, onların daha doğal, akıcı ve bağlama uygun dil üretmelerine olanak tanır. Bu nedenle yabancı dil öğretiminde eşdizimlerin sistematik bir şekilde ele alınması; öğrenenlerin yalnızca kurallara dayalı bir dil anlayışına değil, aynı zamanda dilin gerçek kullanımına yönelik pratik bir yeterlilik geliştirmelerine katkı sağlar. Eşdizimler, yabancı dil öğreniminde yalnızca tamamlayıcı bir unsur olmaktan öte; dilin akıcılığını, doğallığını ve iletişimsel gücünü artıran merkezi bir bileşendir. Bu bağlamda dil öğretiminde eşdizimlerin kuramsal ve uygulamalı boyutlarıyla ele alınması, öğrenenlerin iletişim becerilerini geliştirmeleri için vazgeçilmez bir yaklaşım sunar (Targońska, 2014; Uzun, 2009).

Özellikle ana dili Türkçe¹ olan öğrenciler için Almanca eşdizimlerin öğrenimi; Türkçenin sondan eklemeli yapısı ile Almancanın çekim sistemine dayalı yapısı arasındaki tipolojik farklılıklar nedeniyle

¹ Bu çalışmada, *ana dili Türkçe olanlar* (L1: Türkçe) kavramı; yalnızca Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını değil, Türkçeyi ana dili veya birinci dil seviyesinde edinen, zihinsel süreçlerinde ve kavramlaştırma mekanizmalarında Türkçenin dil yapısını (sondan eklemeli yapı, söz dizimi ve kavram alanları) temel alan bireyleri tanımlamak amacıyla kullanılmıştır. Literatürde zaman zaman karşılaşılan "Türkofon" terimi yerine bu tanımın tercih

çeşitli zorluklar barındırır. Örneğin Türkçede *karar vermek* ifadesi, Almancada *eine Entscheidung treffen* şeklinde karşılık bulur. Bu tür yapısal ve kültürel farklılıklar eşdizimlerin birebir örtüşmesini engellemekte ve öğrencilerin doğal dil kullanımını zorlaştırmaktadır (Uzun, 2009; Atli & Algül, 2024). Türkiye’de, özellikle liselerde ve üniversitelerde Almanca öğrenen öğrenciler için kullanılan *Schritte International Neu B1.1* (Hilpert ve diğ., 2018) gibi ders kitapları, öğrenme sürecinde temel kaynaklar olarak öne çıkar. Ancak bu kitaplarda eşdizimler genellikle rastgele sunulmakta, sistematik bir şekilde öğretilmemekte ve müstakil bir alıştırma konusu haline getirilmemektedir. Bu durum, öğrencilerin bağlamsal olarak uygun ifadeleri ayırt etme ve doğal dil kullanımını geliştirme becerilerini sınırlamaktadır. Özellikle edatlı fiiller ve kültürel ifadeler içeren eşdizimlerdeki bu sistemsizlik, öğrencilerin doğru kullanım farkındalığını olumsuz etkilemekte; hedef dilde iletişimsel yeterlilik ile akıcılık kazanımlarını sekteye uğratmaktadır. Bu bağlamda eşdizimlilik kavramının dil öğrenimindeki rolünü anlamak, bu çalışmanın temel dayanağını oluşturmaktadır.

Eşdizimlilik Kavramı

Eşdizimlilik, dilde belirli bağlamlarda sıkça birlikte kullanılan ve anlam bütünlüğünü yalnızca bu birliktelikle sağlayan kelime öbeklerini ifade eder. Bu yapılar, dilin doğal akışını yansıtan sabit veya yarı sabit kelime bileşenleri olarak ortaya çıkar ve kelimelerin bireysel anlamlarının ötesinde, birlikte kullanıldıkları bağlamda anlam kazanır. Ana dili Türkçe olan öğrenciler için eşdizimlilik; Türkçede benzer kavramların farklı yapılarla ifade edilmesi ve birebir çevirilerin genellikle doğal olmayan sonuçlar doğurması nedeniyle özellikle önemlidir. Firth (1957), bir kelimenin anlamının tek başına değil, çevresindeki diğer kelimelerle birlikte anlaşılması gerektiğini vurgular. Yani bir kelimeyi doğru şekilde kavramak için onun hangi kelimelerle sıkça kullanıldığını bilmek gerekir (Firth, 1968). Örneğin Almancada *eine Entscheidung treffen* ifadesi Türkçede *karar vermek* anlamına gelir ve burada *treffen* fiili yalnızca bu bağlamda kullanılır. Benzer şekilde Sinclair (1991), eşdizimleri dilin doğal eğilimini ve insanların kelimeleri kalıplaşmış öbekler halinde tercih etmesini yansıtan yapılar olarak tanımlar. Bu, dil kullanımının yalnızca kurallardan ibaret olmadığını, aynı zamanda doğal ve tekrar eden kalıplara dayandığını ortaya koyar (Sinclair, 1991). Hausmann (1984) ise eşdizimleri, bir temel sözcük (*Basis*) ile ona bağlı olarak kullanılan bir eşlikçi sözcük (*Kollokator*) arasındaki sabit birliktelikler olarak tanımlar ve eşdizimlerin rastgele değiştirilemeyeceğini belirtir (Hausmann, 1984). Örneğin Almancada *Zähne putzen* (diş fırçalamak) eşdiziminde *putzen* yerine *waschen* kullanılamaz; Türkçede de **diş yıkamak* ifadesi yanlış ve doğal olmayan bir kullanımdır. Bu örnekler, eşdizimlerin dilin akıcılığı ve doğallığı açısından kritik bir rol oynadığını gösterir.

Türkçede eşdizimlilik kavramı, Vardar (2002) tarafından dilbilim literatürüne kazandırılmış ve iki ya da daha fazla dil biriminin genellikle aynı dizimlerde yer alması şeklinde tanımlanmıştır (Vardar, 2002). Bu tanım, eşdizimlerin sözlükbilimsel analizinde dağılımsal ölçütlerin önemini vurgular ve kelimelerin anlamının dizim içi kullanımlarıyla yakından ilişkili olduğunu gösterir. Türk Dil Kurumu (2010) ise eşdizimliliği; anlam ve söz dizimi bakımından birbirleriyle yakından ilişkili, belli bir kullanım sıklığına sahip iki veya daha fazla dil biriminin aynı dizimde kullanılması olarak tanımlar ve bu yapıların dildeki işlevselliğine dikkat çeker (Kumanlı, 2016).

Hausmann (1985), eşdizimlerin yapısal ve söz dizimsel özelliklerine dayalı olarak sekiz kategoride sınıflandırılabileceğini öne sürer. Bu sınıflandırma, eşdizimlerin dildeki işlevlerini anlamada yapılandırılmış bir çerçeve sunar. Ana dili Türkçe olan öğrenciler için bu kategorileri bilmek, hedef dilde

doğru ve akıcı ifadeler kullanmayı kolaylaştırır. Örneğin Türkçede *göz atmak*² veya *el vermek*³ gibi kültürel bağlama özgü eşdizimler, Almancada farklı yapılarla ifade edilir ve bu farklılıkların sistematik bir şekilde öğretilmesi gerekir. Sonuç olarak eşdizimlilik, dilin bağlama özgü ve kalıplaşmış yapılarını anlamada temel bir kavramdır. Eşdizimlerin sistematik öğretimi, öğrenenlerin iletişim becerilerini geliştirir ve doğal, akıcı bir dil kullanımını destekler.

Araştırmanın Amacı ve Soruları

Bu çalışma, *Schritte International Neu B1.1* (Hilpert ve diğ., 2018) ders kitabındaki eşdizimlerin, ana dili Türkçe olan Almanca öğrencileri için uygunluğunu değerlendirmeyi amaçlar. Eşdizimlerin anlamsal ve söz dizimsel özelliklerini inceleyerek; Türkçe karşılıklarının öğrencilerin dil öğrenme sürecindeki önemini dikkate alır ve bu doğrultuda öğretim etkinlikleri için bilimsel bir temel oluşturur.

Almanca eşdizimlerin Türkçe karşılıkları, öğrencilerin ana dilleriyle bilişsel bağ kurarak dil edinimini kolaylaştırabilir. Bu nedenle eşdizimlerin Türkçeye uygunluğu hem anlamsal hem de yapısal açıdan analiz edilmiştir. Çalışma, nitel bir doküman analizi niteliğinde olup yalnızca basılı materyallere dayanmakta ve saha çalışması içermemektedir. Araştırmada şu temel sorulara yanıt aranmıştır:

1. İncelenen ders kitabındaki eşdizimlerin Türkçeye anlamsal ve yapısal uygunluk düzeyi nedir?
2. Kitapta yer alan eşdizimler hangi söz dizimsel yapılara (Örn: *isim + fiil*, *sıfat + isim*, *zarf + fiil* vb.) sahiptir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışma, nitel ve nicel verileri birleştiren *Karma Yöntem (Mixed Methods)* yaklaşımıyla yürütülmüştür (Creswell, 2014). Nitel analiz, eşdizimlerin bağlamsal anlamlarını ve Türkçeye anlamsal uygunluğunu derinlemesine incelerken; nicel analiz, eşdizim türlerinin frekans ve dağılımlarını özetlemektedir. Bu yaklaşım, dil öğretimi materyallerinin anlamsal ve yapısal analizinde bütüncül bir anlayış sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2020). *Schritte International Neu B1.1* ders ve çalışma kitabındaki eşdizimler; Türkçeye uygunluk, anlam ve bağlam ölçütleri açısından nitel olarak değerlendirilmiş; türleri ve uygunluk oranları ise nicel olarak betimlenmiştir. Elde edilen bulgular, ana dili Türkçe olan öğrenciler için eşdizim öğretimine yönelik pedagojik stratejiler geliştirilmesine temel oluşturacaktır.

Veri Toplama Süreci

Veri toplama süreci, *Schritte International Neu B1.1* ders ve çalışma kitabındaki yedi ünitenin sistematik analiziyle gerçekleştirilmiştir. Bu üniteler; günlük yaşamda mutluluk (*Glück im Alltag*), eğlence ve iletişim (*Unterhaltung*), sağlıklı yaşam (*Gesund bleiben*), diller (*Sprachen*), iş bulma (*Eine Arbeit finden*), hizmet sektörü (*Dienstleistung*) ve ev-yaşam (*Rund ums Wohnen*) temalarını kapsamaktadır. Metinler, diyaloglar ve kelime listeleri ayrıntılı bir şekilde incelenerek toplam 511 eşdizim belirlenmiş; tekrar eden birimler analize yalnızca bir kez dâhil edilmiştir. Çalışma, doküman incelemesine dayalı olup saha çalışması veya öğrenci gözlemi içermemektedir.

² Türkçedeki *göz atmak* eşdizimi, Almancada genellikle *einen Blick werfen auf + Akk.* (bir bakış fırlatmak/atmak) yapısıyla karşılanmaktadır. Bu örnekte, Türkçedeki *atmak* fiili ile Almancadaki *werfen* (fırlatmak) fiilinin eş dizimsel uyumu, diller arası anlamsal örtüşmeyi ancak yapısal nüans farkını göstermektedir.

³ Türkçede yardım etmek anlamındaki *el vermek* deyimisel eşdizimi, Almancada *jemandem unter die Arme greifen* (birinin kollarının altından tutmak) metaforik yapısıyla veya daha doğrudan bir eşdizim olan *Hilfe leisten* (yardım sunmak/sağlamak) birleşimiyle ifade edilir.

Veri Analizi

Veri analizi süreci iki temel aşamada yürütülmüştür:

1. Türkçeye Anlamsal Uygunluk Analizi: Eşdizimler, Türkçenin sondan eklemeli yapısı ile Almancanın çekim sistemine dayalı anlamsal farklılıkları dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Analizde iki bağımsız araştırmacı, eşdizimleri şu kategorilere ayırmıştır:
 - *Türkçeye Uygun*: Anlam ve kullanımda doğrudan örtüşen yapılar. Örn: *Geld verdienen* (para kazanmak), *Buch lesen* (kitap okumak), *Brief schreiben* (mektup yazmak).
 - *Kısmen Uygun*: Anlamca benzer ancak bağlam, edat kullanımı veya ifade biçimi açısından farklılık gösteren yapılar. Örn: *zu Hause bleiben* (evde kalmak), *sich unterhalten mit* (biriyle sohbet etmek), *in den Müll werfen* (çöpe atmak).
 - *Uygun Değil*: Türkçede tamamen farklı yapılarla ifade edilen veya birebir çevrildiğinde anlam kaymasına yol açan yapılar. Örn: *Angst haben* (korkmak), *in Erfüllung gehen* (gerçekleşmek), *Es tut mir leid* (üzgünüm), *Rücksicht nehmen* (saygı göstermek/düşünceli davranmak).

Anlaşmazlık yaşanan birimlerde, araştırmacılar bağlam temelli tartışmalarla fikir birliğine varmıştır.

2. Söz Dizimsel Türlerin Belirlenmesi: Eşdizimler, Hausmann'ın (1985) sınıflandırması temel alınarak sekiz kategoride incelenmiştir: *isim + fiil*, *sıfat + isim*, *zarf + fiil*, *edat + fiil*, *edat + isim + fiil*, *zarf + sıfat*, *sıfat + fiil* ve *sabit ifade/deyim*. Nitel içerik analiziyle belirlenen bu türler, nicel verilerle desteklenmiştir. Örnekler:
 - İsim + fiil: *einen Anruf bekommen* (bir telefon çağrısı almak), *Hausaufgaben machen* (ev ödevi yapmak).
 - Sıfat + fiil: *glücklich sein* (mutlu olmak), *anstrengend sein* (yorucu olmak).
 - Fiil + Edat: *warten auf jemanden* (birini beklemek), *reagieren auf etwas* (bir şeye tepki vermek).
 - Sabit ifade/deyim: *auf keinen Fall* (asla/hiçbir şekilde), *Alles in Ordnung* (her şey yolunda).

Bu sistematik analiz, eşdizimlerin anlamsal ve söz dizimsel özelliklerini bütüncül bir şekilde ortaya koyarak pedagojik önerilere veri sağlamıştır.

Bulgular

Schritte International Neu B1.1 ders kitabı üzerinde yürütülen eşdizimsel analiz çalışması kapsamında, sistematik bir tarama sonucunda toplam 511 eşdizimsel birimden oluşan bir veri setine ulaşılmıştır. Bu birimler, ana dili Türkçe olan öğrencilerin hedef dildeki doğal dil kullanım standartlarını yakalama süreçleri ve bu süreçte karşılaşılabilecekleri olası dilsel engeller göz önünde bulundurularak incelenmiştir.

Elde edilen veriler; diller arası eşdeğerlik düzeyleri temel alınarak *Uygun*, *Kısmen Uygun* ve *Uygun Değil* şeklinde üç ana kategoride tasnif edilmiştir. Bu sınıflandırma yapılırken sadece sözcük anlamları değil, söz dizimsel uyum ve kültürel kullanım pratikleri de ölçüt olarak belirlenmiştir. Araştırmanın genel çerçevesini çizen ünite bazlı frekans dağılımı ve bu dağılımın kategorik oranları Tablo 1'de ayrıntılı olarak sunulmuştur:

Tablo 1

Eşdizimlerin Ünitelere ve Türkçeye Uygunluk Durumuna Göre Dağılımı

Ünite	Eşdizim Sayısı	Uygun (%)	Kısmen Uygun (%)	Uygun Değil (%)
Glück im Alltag	82	69.5	22.0	8.5
Unterhaltung	84	53.6	38.1	8.3
Gesund Bleiben	98	61.2	29.6	9.2
Sprachen	53	49.1	39.6	11.3
Eine Arbeit Finden	75	49.3	38.7	12.0
Dienstleistung	63	41.3	49.2	9.5
Rund ums Wohnen	56	45.6	41.1	14.3
Toplam	511	54.0	35.8	10.2

Tablo 1’den elde edilen veriler ışığında, incelenen eşdizimlerin yarıdan fazlasının (%54,0) Türkçeye tam bir yapısal ve anlamsal uyum içerisinde olduğu saptanmıştır. Bu durum, B1.1 düzeyindeki temel eşdizimlerin önemli bir kısmının iki dil arasındaki ortak mantıksal düzlemde bulunduğunu kanıtlamaktadır. Bununla birlikte, örneklemin %35,8’ini oluşturan *Kısmen Uygun* ve %10,2’sini oluşturan *Uygun Değil* yapılar; öğrencilerin ana dili etkisinden kaynaklı hata yapma riskinin en yüksek olduğu sorunlu alanları işaret etmesi bakımından kritiktir.

Ünite Bazlı Değerlendirmeler

Ünite 1 (Glück im Alltag): Bu ünite 82 eşdizim tespit edilmiştir: Uygun 57 (%69.5), Kısmen Uygun 18 (%22.0), Uygun Değil 7 (%8.5). Günlük yaşam temalı eşdizimlerin çoğu Türkçe ile örtüşür. Örn.: *einen Anruf bekommen* (bir telefon çağrısı almak) isim + fiil yapısıyla Uygun’dur. *Kopfschmerzen haben* (baş ağrısı olmak) Kısmen Uygun’dur, çünkü Türkçede *başım ağrıyor* daha doğaldır. *Angst haben* (korkmak) Uygun Değil’dir, zira Türkçede tek başına *korkmak* fiiliyle ifade edilir. Bu, soyut duyguları ifade eden eşdizimlerde dikkat gerektirdiğini gösterir. Bu ünite, günlük yaşam temalarının ana dili Türkçe olan öğrenciler için yüksek oranda bağdaştırılabilir olduğunu ortaya koyar.

Ünite 2 (Unterhaltung): Ünite 84 eşdizim bulunmuştur: Uygun 45 (%53.6), Kısmen Uygun 32 (%38.1), Uygun Değil 7 (%8.3). Eğlence ve medya temalı eşdizimler Türkçe ile kısmen örtüşür. *erstaunlich sein* (şaşırtıcı olmak) sıfat + fiil yapısıyla Uygun’dur. *über etwas reden* (hakkında konuşmak) Kısmen Uygun’dur, çünkü Türkçede *hakkında* edatı daha esnek kullanılır. *die Serie ansehen* (dizi izlemek) Uygun Değil’dir, zira *ansehen* fiilinin genel anlamı bağlamsal farklılık yaratır. Bu ünite, eğlence temalı eşdizimlerin motive edici olduğunu, ancak edatlı yapıların zorluk yaratabileceğini belirtir.

Ünite 3 (Gesund Bleiben): Bu ünite 98 eşdizim tespit edilmiştir: Uygun 60 (%61.2), Kısmen Uygun 29 (%29.6), Uygun Değil 9 (%9.2). Sağlık temalı eşdizimler Türkçe yapılarla yakındır. *Magenschmerzen haben* (mide ağrısı olmak) Uygun’dur. *Pause machen* (mola vermek) Kısmen Uygun’dur, zira Türkçede *ara vermek* daha doğaldır. *Bäume fallen* (ağaç kesmek) sağlık bağlamında mecazi kullanıldığından Uygun Değil’dir. Bu, mecazi ifadelerin dikkat gerektirdiğini gösterir. Sağlık temalı eşdizimlerin Türkçeye yakınlığı, öğrenme sürecini kolaylaştırır.

Ünite 4 (Sprachen): Ünite 53 eşdizim bulunmuştur: Uygun 26 (%49.1), Kısmen Uygun 21 (%39.6), Uygun Değil 6 (%11.3). Dil öğrenimi temalı eşdizimlerin yüksek Kısmen Uygun oranı, Türkçe ile kısmi örtüşmeyi işaret eder. *Vorschlag machen* (öneri yapmak) Uygun’dur. *sich treffen mit+dat* (biriyle buluşmak) Kısmen Uygun’dur, çünkü Türkçede “buluşmak” dativ gerektirmez. *Es tut mir leid* (üzgünüm) Uygun Değil’dir, zira Türkçede doğrudan *üzgünüm* kullanılır. Bu ünite, edatlı yapıların uyarlama gerektirdiğini vurgular.

Ünite 5 (Eine Arbeit Finden) Bu ünite 75 eşdizim tespit edilmiştir: Uygun 37 (%49.3), Kısmen Uygun 29 (%38.7), Uygun Değil 9 (%12.0). İş arama temalı eşdizimler dengeli bir dağılım gösterir. *Eine Arbeit finden* (iş bulmak) Uygun'dur. *um Job bewerben* (işe başvurmak) Kısmen Uygun'dur, çünkü Türkçede edat kullanımı farklıdır. *sich Sorgen machen* (endişelenmek) Uygun Değil'dir, zira Türkçede "endişelenmek" tek başına kullanılır. Bu, mesleki stres ifadelerinde anlam kayması yaşanabileceğini belirtir.

Ünite 6 (Dienstleistung): Ünite 63 eşdizim bulunmuştur: Uygun 26 (%41.3), Kısmen Uygun 31 (%49.2), Uygun Değil 6 (%9.5). Hizmet temalı eşdizimler Türkçe ile kısmi örtüşür. *das Gleiche machen* (aynısını yapmak) Uygun'dur. *Neues ausprobieren* (yeni şeyler denemek) Kısmen Uygun'dur, çünkü Türkçede *denemek* daha esnek kullanılır. *das Gefühl haben* (hissetmek) Uygun Değil'dir, zira Türkçede *hissetmek* tek başına kullanılır. Bu ünite, hizmet temalı eşdizimlerin kültürel uyarlama gerektirdiğini gösterir.

Ünite 7 (Rund ums Wohnen): Bu ünite 56 eşdizim tespit edilmiştir: Uygun 25 (%45.6), Kısmen Uygun 23 (%41.1), Uygun Değil 8 (%14.3). Konut temalı eşdizimlerin yüksek Uygun Değil oranı, kültürel farklılıkları yansıtır. *Lärm machen* (ses yapmak) Uygun'dur. *vor Gericht gehen* (mahkemeye gitmek) Kısmen Uygun'dur, çünkü Türkçede edat kullanımı farklıdır. *Rücksicht nehmen* (saygı göstermek) Uygun Değil'dir, zira Türkçede daha doğal bir yapı kullanılır. Bu ünite, günlük yaşam eşdizimlerinin uyarlanabilir olduğunu, ancak sosyal normlara bağlı ifadelerin dikkat gerektirdiğini gösterir.

Toplam 511 eşdizim analiz edilmiştir: Uygun 276 (%54.0), Kısmen Uygun 183 (%35.8), Uygun Değil 52 (%10.2). Bu oranlar, eşdizimlerin büyük ölçüde Türkçe ile örtüştüğünü, ancak %46.0'lık Kısmen Uygun ve Uygun Değil kategorilerinin, ana dili Türkçe olan öğrencilerin edatlı fiiller ve sabit ifadelerde yapısal ve kültürel zorluklarla karşılaşabileceğini göstermektedir. Eşdizimlerin çoğunluğu günlük yaşam temalarına odaklanmakta, bu da Türkçe'nin sondan eklemeli yapısıyla uyumludur. Ancak, Almanca'nın ismin hali odaklı yapısı ve kültürel farklılıklar, özellikle edatlı yapılar ve sabit ifadelerde öğrenme zorlukları yaratmaktadır. Bu bulgular, eşdizim öğretiminde bağlamsal ve karşılaştırmalı yaklaşımların gerekliliğini ortaya koyar.

Eşdizimsel uyumluluğun ünite temalarına göre değişkenlik göstermesi, somut nesneleri içeren konularda (örneğin *Gesund bleiben*) uyumun arttığını; ancak daha soyut veya kültürel kodlar içeren alanlarda (*Dienstleistung* gibi) yapısal farklılıkların (edat kullanımı, yardımcı fiil tercihleri vb.) belirginleştiğini ortaya koymaktadır.

Verilerin Sunumu ve Metodolojik Tercih

Analiz edilen eşdizimlerin Türkçeye uygunluk durumuna göre yapılan tasnifi; *Uygun*, *Kısmen Uygun* ve *Uygun Değil* başlıkları altında Tablo 2, Tablo 3 ve Tablo 4'te sunulmuştur. Verilerin tablolara aktarılmasında şu yöntem izlenmiştir:

Tablo 2 (Uygun Eşdizimler): Toplam 275 adet saptanan ve diller arası tam simetri gösteren bu grupta, yer tasarrufu sağlamak amacıyla yalnızca en temsil edici örneklere yer verilmiş; listenin devam ettiği [...] işaretiyle belirtilmiştir.

Tablo 3 ve Tablo 4 (Kısmen Uygun ve Uygun Değil): Bu iki kategoride yer alan eşdizimlerin (sırasıyla n=183 ve n=54) ise tamamı listelenmiştir. Söz konusu grupların tam liste olarak sunulma gerekçesi; diller arası yapısal (Y), fiisel (F) ve anlamsal (A) sapmaların en yoğun görüldüğü bu birimlerin, yabancı dil öğreniminde hataların odak noktasını oluşturmasıdır.

Tablo 2

Ana Dili Türkçe Olan Öğrenciler Açısından Uygun Eşdizimler

No	Eşdizim (Almanca)	Eşdizim Türü (Alm.)	Türkçe Karşılığı	Türkçedeki Eşdizim Türü
1	alt sein	sıfat + fiil	yaşlı olmak	sıfat + fiil
2	krank sein	sıfat + fiil	hasta olmak	sıfat + fiil
3	zufrieden sein	sıfat + fiil	memnun olmak	sıfat + fiil
4	gesund bleiben	sıfat + fiil	sağlıklı kalmak	sıfat + fiil
5	schlafen gehen	fiil + fiil	uyumaya gitmek	isim + fiil
6	essen gehen	fiil + fiil	yemeğe gitmek	isim + fiil
7	hier bleiben	zarf + fiil	burada kalmak	zarf + fiil
8	zu Hause bleiben	edat + isim + fiil	evde kalmak	isim + fiil
9	Abenteuer erleben	isim + fiil	macera yaşamak	isim + fiil
10	Anzeige lesen	isim + fiil	ilan okumak	isim + fiil
11	Arbeit finden	isim + fiil	iş bulmak	isim + fiil
12	Auto fahren	isim + fiil	araba sürmek	isim + fiil
13	Baum pflanzen	isim + fiil	ağaç dikmek	isim + fiil
14	Brief schreiben	isim + fiil	mektup yazmak	isim + fiil
15	Buch lesen	isim + fiil	kitap okumak	isim + fiil
16	E-Mail schreiben	isim + fiil	e-posta yazmak	isim + fiil
17	Fehler machen	isim + fiil	hata yapmak	isim + fiil
18	Fleisch essen	isim + fiil	et yemek	isim + fiil
19	Geld verdienen	isim + fiil	para kazanmak	isim + fiil
20	Geld verlieren	isim + fiil	para kaybetmek	isim + fiil
21	Glück bringen	isim + fiil	şans getirmek	isim + fiil
22	Haus bauen	isim + fiil	ev inşa etmek	isim + fiil
23	Hilfe brauchen	isim + fiil	yardıma ihtiyaç duymak	isim + fiil
24	Kaffee trinken	isim + fiil	kahve içmek	isim + fiil
25	Land kaufen	isim + fiil	arazi satın almak	isim + fiil
26	Problem lösen	isim + fiil	sorun çözmek	isim + fiil
27	Sport machen	isim + fiil	spor yapmak	isim + fiil
28	Termin absagen	isim + fiil	randevu iptal etmek	isim + fiil
29	Urlaub machen	isim + fiil	tatil yapmak	isim + fiil
...	[...]	[...]	[...]	[...]
275	Zukunft planen	isim + fiil	gelecek planlamak	isim + fiil

Tablo 2’de sunulan 275 adet *Uygun* eşdizim, diller arası *birebir eşleşme* prensibine dayanmaktadır. Dil bilimsel açıdan *eş biçimlilik* olarak tanımlanan bu durum, hem Almanca hem de Türkçe veri setlerinde eşdizimi oluşturan bileşenlerin (isim + fiil, sıfat + fiil vb.) hem anlamsal hem de sözdizimsel açıdan tam bir paralellik sergilediğini göstermektedir.

Söz konusu yapılar, öğrencinin zihinsel sözlüğünde ek bir bilişsel dönüşüm ya da yeniden kodlama işlemine gerek bırakmaksızın, ana dilindeki sezgisel eşdizim mantığını erek dile başarıyla aktarabildiği *pozitif aktarım (positive transfer)* alanlarını temsil etmektedir. Çalışmanın hacmini optimize etmek ve yer tasarrufu sağlamak amacıyla, bu kategorideki 275 veriden diller arası uyumu en yüksek düzeyde temsil eden 30 örneklik bir seçki sunulmuş; listenin geri kalanı ise [...] işaretiyle sembolize edilmiştir.

Bu kategorideki eşdizimlerin yüksek oranı (%54,0), *Schritte International Neu B1.1* düzeyindeki temel söz varlığının yarısından fazlasının Türkçe ana dilli öğrenciler için düşük hata riski taşıyan güvenli bir öğrenim alanı sunduğunu göstermektedir.

Tablo 3

Ana Dili Türkçe Olan Öğrenciler Açısından Kısmen Uygun⁴ Eşdizimler

No	Eşdizim (Almanca)	Eşdizim Türü (Alm.)	Doğal Türkçe Karşılığı	Eşdizim Türü (Tr.)	Eşdizimsel Fark Türü ⁵
1	abhängen von	fiil + edat	bağlı olmak	isim + fiil	Y
2	achten auf + Akk.	fiil + edat	dikkat etmek	isim + fiil	Y
3	Abgase produzieren	isim + fiil	egzoz gazı üretmek	isim + fiil	F
4	Andacht schenken	isim + fiil	ilgi göstermek	isim + fiil	F
5	Angst haben vor	isim + edat	-den korkmak	tek fiil	Y
6	anpassen an	fiil + edat	uyum sağlamak	isim + fiil	Y
7	antworten auf + Akk.	fiil + edat	cevap vermek	isim + fiil	Y
8	Anzeige aufgeben	isim + fiil	ilan vermek	isim + fiil	F
9	Arbeit suchen	isim + fiil	iş aramak	isim + fiil	F
10	Ausbildung machen	isim + fiil	mesleki eğitim almak	isim + fiil	F
11	Bauch anheben	isim + fiil	mekik çekmek	isim + fiil	F
12	Bescheid geben	isim + fiil	haber vermek	isim + fiil	F
13	Beschwerde einlegen	isim + fiil	şikayette bulunmak	isim + fiil	F
14	Besorgnis ausdrücken	isim + fiil	endişe belirtmek	isim + fiil	A
15	Besuch haben	isim + fiil	misafiri olmak	iyelik + fiil	Y
16	Bewerbung schreiben	isim + fiil	başvuru yapmak	isim + fiil	A
17	Beziehung führen	isim + fiil	ilişki yaşamak	isim + fiil	F
18	Blut spenden	isim + fiil	kan vermek	isim + fiil	F
19	Dank aussprechen	isim + fiil	teşekkür etmek	isim + fiil	Y
20	Eindruck machen	isim + fiil	izlenim bırakmak	isim + fiil	F
21	einkaufen gehen	fiil + fiil	alışverişe gitmek	isim + fiil	Y
22	Einladung annehmen	isim + fiil	daveti kabul etmek	isim + fiil	F
23	Entscheidung treffen	isim + fiil	karar vermek	isim + fiil	F
24	Erfahrungen sammeln	isim + fiil	deneyim kazanmak	isim + fiil	F
25	Erfahrung haben	isim + fiil	deneyimi olmak	iyelik ⁶ + fiil	Y

⁴ Bu tabloda yer alan eşdizimler, Almancada yüksek frekanslı ve doğal bir kullanıma sahip olmalarına rağmen, Türkçeye doğrudan aktarıldıklarında hedef dilin eşdizimsel normlarıyla tam bir simetri sergilemeyen birimleri kapsamaktadır. Bu gruptaki temel karakteristik; Almancadaki karmaşık isim-fiil öbeklerinin Türkçede genellikle daha yalın eylem yapılarıyla karşılanması veya her iki dilde de fiisel bir karşılık bulunmasına rağmen, eylem tercihlerinin (örn. *yapmak* yerine *çekmek* veya *vermek*) diller arası farklılık göstermesidir.

Söz konusu yapılar, öğrencinin erek dildeki mesajını iletmesini engellemekle birlikte, doğal dil üretimi açısından bir sapma teşkil edebilmektedir. Bu nedenle, diller arası anlamsal bir bağın bulunduğu ancak yapısal veya fiisel bir uyarımanın zorunlu olduğu bu birimler *Kısmen Uygun* kategorisinde sınıflandırılmıştır.

⁵ Bu sütunda yer alan kısaltmalar, Almanca ve Türkçe eşdizimler arasındaki sapmanın niteliğini belirtmektedir:

- **F (Fiisel Fark):** Eşdizimin her iki dilde de aynı yapısal kategoride olmasına rağmen, Almancadaki fiil tercihinin Türkçedeki doğal eşdizimle (örneğin *machen* yerine *çekmek* veya *gitmek*) örtüşmediği durumları;
- **Y (Yapısal Fark):** Eşdizimin diller arasında tür değiştirdiği (örneğin Almancada isim+fiil olan yapının Türkçede tek bir fiile veya sıfat yapısına dönüşmesi) durumları;
- **A (Anlamsal/Kültürel Fark):** Eşdizimin deyimsel bir nitelik taşıdığı veya kültürel kodlar nedeniyle Türkçeye birebir çevrilemeyen özgün kalıpları temsil etmektedir.

⁶ Almancada yalın bir isim ve fiilin birleşmesiyle oluşan eşdizimler, Türkçeye aktarılırken ismin üzerine gelen bir iyelik (aitlik) eki ile anlam kazanabilmektedir. Örneğin; Almancada *Besuch haben* (ziyaret-sahip olmak) yapısı yalın

26	Erfolg haben	isim + fiil	başarılı olmak	sıfat + fiil	F
27	Erwartungen haben	isim + fiil	beklentisi olmak	iyelik + fiil	Y
28	es gefällt + Dat.	fiil + dativ	hoşuna gitmek	isim + fiil	Y
29	Foto machen	isim + fiil	fotoğraf çekmek	isim + fiil	F
30	Frage stellen	isim + fiil	soru sormak	isim + fiil	F
31	Freude haben an	isim + edat	keyif almak	isim + fiil	F
32	Gedanken machen	isim + fiil	kafa yormak	deyim	A
33	Geld haben	isim + fiil	parası olmak	iyelik + fiil	Y
34	Gespräch führen	isim + fiil	görüşme yapmak	isim + fiil	F
35	Gewicht verlieren	isim + fiil	kilo vermek	isim + fiil	F
36	Grund haben	isim + fiil	sebebi olmak	iyelik + fiil	Y
37	Hilfe anbieten	isim + fiil	yardım teklif etmek	isim + fiil	F
38	Hunger haben	isim + fiil	aç olmak	sıfat + fiil	Y
39	im Internet surfen	edat + isim	internette gezinmek	isim + fiil	Y
40	im Stau stehen	edat + isim	trafikte kalmak	isim + fiil	F
41	im Team arbeiten	edat + isim	ekip çalışması yapmak	isim + fiil	Y
42	Job kündigen	isim + fiil	işten ayrılmak	isim + fiil	F
43	Klavier spielen	isim + fiil	piyano çalmak	isim + fiil	F
44	Kontakt aufnehmen	isim + fiil	temas kurmak	isim + fiil	F
45	Kontakt halten	isim + fiil	irtibatla kalmak	isim + fiil	A
46	Kritik üben	isim + fiil	eleştiri yapmak	isim + fiil	F
47	Lust haben auf	isim + edat	canı çekmek	tek fiil	Y
48	Meinung ausdrücken	isim + fiil	fikrini belirtmek	isim + fiil	A
49	Möglichkeit bieten	isim + fiil	imkan sunmak	isim + fiil	F
50	Müll trennen	isim + fiil	çöpleri ayırmak	isim + fiil	F
51	Musik hören	isim + fiil	müzik dinlemek	isim + fiil	F
52	Notizen machen	isim + fiil	not almak	isim + fiil	F
53	Pause machen	isim + fiil	mola vermek	isim + fiil	F
54	Plan machen	isim + fiil	plan yapmak	isim + fiil	F
55	Praktikum machen	isim + fiil	staj yapmak	isim + fiil	A
56	Probleme lösen	isim + fiil	sorunları çözmek	isim + fiil	F
57	reagieren auf	fiil + edat	tepki vermek	isim + fiil	Y
58	Recht haben	isim + fiil	haklı olmak	sıfat + fiil	Y
59	Risiken eingehen	isim + fiil	riske girmek	isim + fiil	F
60	Rolle spielen	isim + fiil	rol oynamak	isim + fiil	A
61	Rücksicht nehmen auf	isim + edat	saygı duymak	isim + fiil	Y
62	sich erinnern an	dönüşlü fiil	hatırlamak	tek fiil	Y
63	sich freuen auf	dönüşlü fiil	dört gözle beklemek	deyim	Y
64	sich interessieren für	dönüşlü fiil	ilgilenmek	tek fiil	Y
65	sich konzentrieren auf	dönüşlü fiil	odaklanmak	tek fiil	Y
66	sich vorbereiten auf	dönüşlü fiil	hazırlanmak	tek fiil	Y
67	spazieren gehen	fiil + fiil	yürüyüşe çıkmak	isim + fiil	Y
68	Sport treiben	isim + fiil	sporla uğraşmak	isim + fiil	F
69	Strom sparen	isim + fiil	elektrik tasarrufu yapmak	isim + fiil	F
70	Stress haben	isim + fiil	stresli olmak	sıfat + fiil	Y

bir dizilim sunarken, bu ifadenin doğal Türkçe karşılığı olan *ziyaretçisi olmak* veya *misafiri olmak* yapısında isim, üçüncü tekil şahıs iyelik eki (-i/-si) almaktadır. Bu tür yapılar, kavramsal olarak örtüşse de dilsel düzeyde asimetrik bir form sergilediği için *Kısmen Uygun* kategorisinde değerlendirilmektedir.

71	Studium abschließen	isim + fiil	mezun olmak	tek fiil	Y
72	Tagesablauf beschreiben	isim + fiil	günlük akışı anlatmak	isim + fiil	F
73	teilnehmen an + Dat.	fiil + edat	katılmak	tek fiil	Y
74	Termin machen	isim + fiil	randevu almak	isim + fiil	T
75	Termin vereinbaren	isim + fiil	randevu kararlaştırmak	isim + fiil	F
76	Tisch abräumen	isim + fiil	sofrayı toplamak	isim + fiil	F
77	Tisch decken	isim + fiil	sofrayı kurmak	isim + fiil	F
78	Überstunden machen	isim + fiil	fazla mesai yapmak	isim + fiil	F
79	Unterschied machen	isim + fiil	fark yaratmak	isim + fiil	F
80	Verantwortung übernehmen	isim + fiil	sorumluluk almak	isim + fiil	F
81	Vorschlag machen	isim + fiil	öneride bulunmak	isim + fiil	F
82	warten auf + Akk.	fiil + edat	beklemek	tek fiil	Y
83	Wert legen auf	fiil + edat	önem vermek	isim + fiil	Y
84	Zeit verbringen	isim + fiil	vakit geçirmek	isim + fiil	F
85	zufrieden sein mit	edat + sıfat	memnun olmak	isim + fiil	Y
86	Abschied nehmen	isim + fiil	veda etmek	isim + fiil	F
87	Ahnung haben	isim + fiil	fikri olmak	iyelik + fiil	Y
88	Akzent haben	isim + fiil	aksanı olmak	iyelik + fiil	Y
89	Angst machen	isim + fiil	korkutmak	tek fiil	Y
90	Anruf entgegennehmen	isim + fiil	aramayı yanıtlamak	isim + fiil	F
91	Ansprüche stellen	isim + fiil	talepte bulunmak	isim + fiil	F
92	Antwort geben	isim + fiil	cevap vermek	isim + fiil	F
93	Arbeit leisten	isim + fiil	çalışma sergilemek	isim + fiil	F
94	Arzt aufsuchen	isim + fiil	doktora görünmek	isim + fiil	F
95	Ausatmen	tek fiil	nefes vermek	isim + fiil	Y
96	Auskunft geben	isim + fiil	bilgi vermek	isim + fiil	F
97	Ausnahme machen	isim + fiil	istisna yapmak	isim + fiil	F
98	Ausweg finden	isim + fiil	çıkış yolu bulmak	isim + fiil	F
99	Bad nehmen	isim + fiil	banyo yapmak	isim + fiil	F
100	Bedeutung haben	isim + fiil	anlam taşımak	isim + fiil	F
101	Beispiel anführen	isim + fiil	örnek göstermek	isim + fiil	F
102	Beitrag leisten	isim + fiil	katkıda bulunmak	isim + fiil	F
103	Beruf ausüben	isim + fiil	mesleği icra etmek	isim + fiil	F
104	Besuch abstatten	isim + fiil	ziyarette bulunmak	isim + fiil	F
105	Beweis liefern	isim + fiil	delil sunmak	isim + fiil	F
106	Bezug nehmen auf	isim + edat	atıfta bulunmak	isim + fiil	Y
107	Chance nutzen	isim + fiil	fırsatı değerlendirmek	isim + fiil	F
108	Debatte führen	isim + fiil	tartışma yürütmek	isim + fiil	F
109	Dienst haben	isim + fiil	nöbetçi olmak	sıfat + fiil	Y
110	Druck ausüben	isim + fiil	baskı kurmak	isim + fiil	F
111	Einfluss haben	isim + fiil	etkisi olmak	iyelik + fiil	Y
112	Einkäufe erledigen	isim + fiil	alışverişi halletmek	isim + fiil	F
113	Einleitung schreiben	isim + fiil	giriş yazmak	isim + fiil	A
114	Entscheidung fällen	isim + fiil	karar vermek	isim + fiil	F
115	Erlaubnis erteilen	isim + fiil	izin vermek	isim + fiil	F
116	Erreger übertragen	isim + fiil	mikrop bulaştırmak	isim + fiil	F
117	Fahrrad fahren	isim + fiil	bisiklete binmek	isim + fiil	F

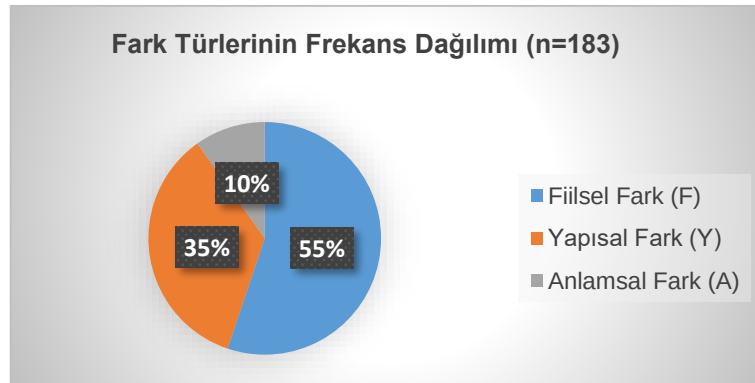
118	Fortschritte machen	isim + fiil	ilerleme kaydetmek	isim + fiil	F
119	Garantie geben	isim + fiil	garanti vermek	isim + fiil	F
120	Geduld verlieren	isim + fiil	sabrı taşmak	deyim	A
121	Gefahr laufen	isim + fiil	tehlikeye girmek	isim + fiil	F
122	Gefühl vermitteln	isim + fiil	duygu hissettirmek	isim + fiil	F
123	Gesetz einhalten	isim + fiil	yasaya uymak	isim + fiil	F
124	Gewalt anwenden	isim + fiil	şiddet uygulamak	isim + fiil	F
125	Gewohnheit werden	isim + fiil	alışkanlık haline gelmek	isim + fiil	Y
126	Hilfe leisten	isim + fiil	yardımda bulunmak	isim + fiil	F
127	Hoffnung haben	isim + fiil	umudu olmak	iyelik + fiil	Y
128	Idee kommen	isim + fiil	aklına gelmek	isim + fiil	Y
129	Interesse wecken	isim + fiil	ilgi uyandırmak	isim + fiil	F
130	Kampf ansagen	isim + fiil	savaş açmak	isim + fiil	F
131	Kompromiss schließen	isim + fiil	uzlaşmaya varmak	isim + fiil	F
132	Konsequenzen ziehen	isim + fiil	sonuç çıkarmak	isim + fiil	F
133	Kontrolle verlieren	isim + fiil	kontrolü kaybetmek	isim + fiil	F
134	Kurs besuchen	isim + fiil	kursa gitmek	isim + fiil	F
135	Lärm machen	isim + fiil	gürültü yapmak	isim + fiil	F
136	Leistung erbringen	isim + fiil	performans sergilemek	isim + fiil	F
137	Lösung finden	isim + fiil	çözüm üretmek	isim + fiil	F
138	Medikament einnehmen	isim + fiil	ilaç kullanmak	isim + fiil	F
139	Mitleid haben	isim + fiil	acımak	tek fiil	Y
140	Mühe geben	isim + fiil	çaba sarf etmek	isim + fiil	F
141	Nachricht hinterlassen	isim + fiil	mesaj bırakmak	isim + fiil	F
142	Ordnung halten	isim + fiil	düzenli olmak	sıfat + fiil	Y
143	Platz finden	isim + fiil	yer bulmak	isim + fiil	F
144	Prüfung ablegen	isim + fiil	sınava girmek	isim + fiil	F
145	Ratschlag geben	isim + fiil	tavsiye vermek	isim + fiil	F
146	Rede halten	isim + fiil	konuşma yapmak	isim + fiil	F
147	Ruhe bewahren	isim + fiil	sakinliğini korumak	isim + fiil	F
148	Schade sein	isim + fiil	yazık olmak	isim + fiil	Y
149	Schuld haben	isim + fiil	suçlu olmak	sıfat + fiil	Y
150	Schutz bieten	isim + fiil	koruma sağlamak	isim + fiil	F
151	Sicherheit geben	isim + fiil	güven vermek	isim + fiil	F
152	Sinn ergeben	isim + fiil	mantıklı gelmek	isim + fiil	F
153	Sorge tragen	isim + fiil	ilgilenmek / bakmak	tek fiil	Y
154	Spaß machen	isim + fiil	eğlenceli olmak	sıfat + fiil	Y
155	Spur hinterlassen	isim + fiil	iz bırakmak	isim + fiil	F
156	Startschuss geben	isim + fiil	startı vermek	isim + fiil	F
157	Stellung nehmen	isim + fiil	görüş bildirmek	isim + fiil	F
158	Tablette schlucken	isim + fiil	hap yutmak	isim + fiil	F
159	Tee kochen	isim + fiil	çay demlemek	isim + fiil	F
160	Teil haben	isim + fiil	payı olmak	iyelik + fiil	Y
161	Traum erfüllen	isim + fiil	hayalini gerçekleştirmek	isim + fiil	F
162	Urteil fällen	isim + fiil	hüküm vermek	isim + fiil	F
163	Verabredung treffen	isim + fiil	sözleşmek	tek fiil	Y
164	Verantwortung tragen	isim + fiil	sorumluluk taşımak	isim + fiil	F
165	Verbindung aufnehmen	isim + fiil	bağlantı kurmak	isim + fiil	F

166	Verfügung stehen	isim + fiil	emrinde olmak	isim + fiil	F
167	Vergleich ziehen	isim + fiil	karşılaştırma yapmak	isim + fiil	F
168	Vergnügen bereiten	isim + fiil	keyif vermek	isim + fiil	F
169	Verhandlung führen	isim + fiil	müzakere yürütmek	isim + fiil	F
170	Vertrauen haben	isim + fiil	güven duymak	isim + fiil	F
171	Verständnis haben	isim + fiil	anlayış göstermek	isim + fiil	F
172	Vertrag unterschreiben	isim + fiil	sözleşme imzalamak	isim + fiil	F
173	Vorbereitungen treffen	isim + fiil	hazırlık yapmak	isim + fiil	F
174	Vorsorge treffen	isim + fiil	önlem almak	isim + fiil	F
175	Vorteil haben	isim + fiil	avantajı olmak	iyelik + fiil	Y
176	Wahl treffen	isim + fiil	seçim yapmak	isim + fiil	F
177	Wäsche waschen	isim + fiil	çamaşır yıkamak	isim + fiil	F
178	Weg einschlagen	isim + fiil	yolu tutmak	isim + fiil	F
179	Widerstand leisten	isim + fiil	direnış göstermek	isim + fiil	F
180	Wirkung haben	isim + fiil	etkisi olmak	iyelik + fiil	Y
181	Wunsch erfüllen	isim + fiil	dileğini gerçekleştirmek	isim + fiil	F
182	Ziel erreichen	isim + fiil	hedefe ulaşmak	isim + fiil	F
183	Zusammenhang stehen	isim + fiil	bağlantılı olmak	sıfat + fiil	Y

Araştırmanın en dinamik veri setini oluşturan *Kısmen Uygun* kategorisi (n=183), erek dilde anlamın büyük ölçüde korunduğu ancak üretim safhasında yapısal, eylemsel veya anlamsal sapmaların yaşandığı birimleri temsil etmektedir. Bu kategorideki eşdizimlerin fark türlerine göre frekans dağılımı Grafik 1’de sunulduğu gibidir:

Grafik 1

Kısmen Uygun Eşdizimlerdeki Sapma Türlerinin Dağılımı

Yukarıdaki grafikten de anlaşılacağı üzere, ana dili Türkçe olan öğrencilerin Almanca eşdizim edinim sürecinde karşılaştıkları güçlükler, diller arası etkileşim bağlamında belirgin bir hiyerarşi sergilemektedir. Söz konusu dağılım, öğrencinin bilişsel iş yükünü ve hedef dildeki doğal üretim kapasitesini belirleyen temel göstergeleri şu şekilde deşifre etmektedir:

- **Fiisel Tercih Uyuşmazlıkları (F):** Toplam veri setinin %55,2’sini (n=101) oluşturan fiisel farklar, öğrencilerin eşdizimsel yetilerindeki en kırılgan noktayı işaret etmektedir. Türkçedeki *etmek, yapmak, olmak* gibi çok işlevli yardımcı fiillerin geniş anlamsal kapsama alanı, öğrencilerin Almancadaki spesifik fiil tercihlerini (örn: *Sport treiben, einen Vorschlag unterbreiten*) göz ardı etmelerine ve ana dil etkisinden kaynaklı yanlış aktarımlara neden olmaktadır. Bu durum, öğrencinin sözlük anlamı üzerinden kurduğu mantığın, erek dilin eşdizimsel normlarıyla çatışmasıyla sonuçlanmaktadır.

1. **Sözdizimsel ve Morfolojik Kaymalar (Y):** Verilerin %35'lik (n=64) kısmını temsil eden yapısal farklar, diller arası tipolojik farklılıkların bir sonucudur. Almandaki edatlı yapılar ve dönüşlü fiil kombinasyonlarının Türkçede genellikle tekil eylemlerle veya farklı durum ekleriyle karşılanması (örn: *sich vorbereiten auf* → hazırlanmak), öğrencilerin erek dilde yapısal karmaşıklık yaşamalarına zemin hazırlamaktadır. Bu tür sapmalar, anlamı tamamen bozmasa da yabancı tınılı bir dil üretimine yol açmaktadır.

2. **Kavramsal ve Kültürel Farklılıklar (A):** Yaklaşık %10'luk (n=18) bir dilime sahip olan anlamsal pürüzler, eşdizimlerin sadece dil bilgisel değil, aynı zamanda kültürel birer kod olduğunu kanıtlamaktadır. Kelime kelime tercüme edildiklerinde hedef dildeki kavramsal derinliği karşılamayan bu yapılar, öğrencilerin sosyolinguistik yetkinliklerinin geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4

Ana Dili Türkçe Olan Öğrenciler Açısından Uygun Olmayan⁷ Eşdizimler

No	Eşdizim (Almanca)	Söz Dizimsel Yapı (Alm.)	Doğal Türkçe Karşılığı	Söz Dizimsel Yapı (Tr.)	Eşdizimsel Fark Türü
1	Angst haben vor	İsim + fiil	korkmak	Tek fiil	Y
2	Pech haben	İsim + fiil	şanssız olmak	Sıfat + fiil	F
3	Glück haben	İsim + fiil	şanslı olmak	Sıfat + fiil	F
4	in Erfüllung gehen	Edat + isim + fiil	gerçekleşmek	Tek fiil	Y
5	keine Lust haben	İsim + fiil	canı istememek	Fiil (Deyimsel)	Y
6	Spaß haben	İsim + fiil	eğlenmek	Tek fiil	Y
7	Weiterbildung machen	İsim + fiil	eğitim almak	İsim + fiil	F
8	Serie ansehen	İsim + fiil	dizi izlemek	İsim + fiil	F
9	Spaß machen	İsim + fiil	eğlenceli gelmek	Sıfat + fiil	F
10	es gibt	Sabit yapı	var / bulunur	Tek fiil	Y
11	es handelt sich um	Sabit yapı	söz konusu olmak	İsim + fiil	Y
12	infrage kommen	Sabit ifade	mümkün olmak	Sıfat + fiil	A
13	Bäume fällen	İsim + fiil	ağaç kesmek	İsim + fiil	F
14	ankommen auf + Akk	Edat + fiil	bağlı olmak	Sıfat + fiil	Y
15	schlecht einschlafen	Zarf + fiil	uyuyamamak	Tek fiil	Y
16	Sorgen machen	İsim + fiil	endişelenmek	Tek fiil	Y
17	im Gegenteil	Edat + isim	aksine	Zarf	Y
18	führen zu + Dativ	Edat + fiil	yol açmak	İsim + fiil	Y
19	dick machen	Sıfat + fiil	şişmanlatmak	Tek fiil	Y
20	kaputt machen	Sıfat + fiil	bozmak	Tek fiil	Y
21	Test schreiben	İsim + fiil	sınava girmek	İsim + fiil	F
22	in Eile sein	Edat + isim + fiil	acele etmek	İsim + fiil	F
23	es tut mir leid	Sabit ifade	üzgünüm	Kalıp ifade	Y
24	in Gedanken sein	Edat + isim + fiil	aklı başka yerde olmak	İsim + fiil	A
25	es geht...	Sabit ifade	şöyle böyle / fena değil	Kalıp ifade	Y
26	egal sein	Sıfat + fiil	fark etmemek	Tek fiil	Y

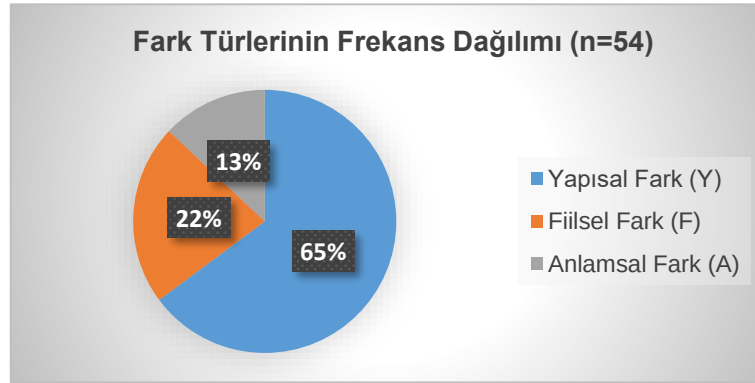
⁷ Bu kategorideki yapılar, Almanca ve Türkçe arasında eşdizimsel bir eşdeğerliğin bulunmadığı, hedef dildeki anlamın Türkçeye ancak tamamen farklı kalıplar veya birimlerle aktarılabilirdiği yapıları temsil eder. Bu gruptaki eşdizimlerin öğrenimi, diller arası geçişten ziyade doğrudan erek dildeki kalıpsal bütünlüğün ezberlenmesini zorunlu kılar.

27	sich Sorgen machen	İsim + dönüşlü fiil	endişelenmek	Tek fiil	Y
28	Freude haben an	İsim + edat + fiil	keyif almak	İsim + fiil	F
29	sich einstellen auf	Edat + dönüşlü fiil	uyuyamamak	İsim + fiil	Y
30	mit freundlichen Grüßen	Sabit hitap	saygılarımla	Kalıp ifade	A
31	Gespräch führen	İsim + fiil	görüşme yapmak	İsim + fiil	F
32	sehr geehrte Damen...	Sabit hitap	sayın baylar ve bayanlar	Kalıp ifade	A
33	viele Grüße	Sabit ifade	sevgilerle	Kalıp ifade	A
34	Abitur machen	İsim + fiil	lise diploması almak	İsim + fiil	F
35	im Alltag bleiben	Edat + isim + fiil	rutine devam etmek	İsim + fiil	A
36	Heimweh haben	İsim + fiil	memleket özlemi çekmek	İsim + fiil	F
37	Kompromisse eingehen	İsim + fiil	ödün vermek	İsim + fiil	A
38	das Gefühl haben	İsim + fiil	hissetmek	Tek fiil	Y
39	es fällt mir schwer	Sabit yapı	zorlanmak	Tek fiil	Y
40	bis bald	Sabit ifade	görüürüz	Kalıp ifade	Y
41	Rücksicht nehmen	İsim + fiil	saygı göstermek	İsim + fiil	A
42	fragen um etwas	Edat + fiil	talep etmek	Tek fiil	Y
43	auf keinen Fall	Sabit ifade	asla	Zarf	Y
44	Hunger bekommen	İsim + fiil	acıkmak	Tek fiil	Y
45	Besuch bekommen	İsim + fiil	ziyaretçisi gelmek	İsim + fiil	Y
46	in Ordnung gehen	Edat + isim + fiil	uygun olmak	Sıfat + fiil	Y
47	eine Bitte haben	İsim + fiil	rica etmek	İsim + fiil	Y
48	Schritt für Schritt	Sabit ifade	adım adım	Zarf	Y
49	abholen von	Edat + fiil	bir yerden almak	Tek fiil	Y
50	zu Ende gehen	Sabit yapı	sona ermek	İsim + fiil	Y
51	Bescheid wissen	İsim + fiil	bilgisi olmak	İsim + fiil	Y
52	den Geist aufgeben	İsim + fiil	bozulmak / iflas etmek	Tek fiil	A
53	zur Verfügung stehen	Sabit yapı	mevcut olmak	Sıfat + fiil	Y
54	Platz nehmen	İsim + fiil	oturmak	Tek fiil	F

Araştırmada saptanan 511 eşdizim içerisinde nicel olarak en düşük paya (n=54) sahip olan *Uygun Olmayan* kategorisi, nitel açıdan yabancı dil edinim sürecinin en kritik bariyerini oluşturmaktadır. Bu gruptaki eşdizimlerin fark türlerine göre dağılımı Grafik 2’de yer verildiği gibidir:

Grafik 2

Kısmen Uygun Eşdizimlerdeki Sapma Türlerinin Dağılımı

Grafik 2’de yer alan veriler ve Tablo 4’te tam liste olarak sunulan 54 ifade incelendiğinde, ana dili Türkçe olan öğrencilerin Almanca eşdizim ediniminde en yüksek güçlük derecesine sahip olduğu alanlar saptanmıştır. Bulgulara dayalı değerlendirmeler aşağıda sunulmuştur:

- **Yapı Farklılıkları ve Kalıplaşmış İfadeler (Y):** Verilerin %64,8’ini oluşturan bu grup, Almanca ve Türkçe arasında yapısal benzerliğin bulunmadığı alanları temsil etmektedir. Almancada isim ve fiil birleşimiyle kurulan yapıların Türkçede farklı morfolojik kalıplarla veya tekil sözcüklerle karşılanması, diller arası geçişte bir engel teşkil etmektedir.

Örnek: Almancadaki *es gibt* kalıbının Türkçede doğrudan *var* sözcüğüyle karşılanması, diller arası geçişin *sıfır benzerlik* noktasını işaret etmektedir.

- **Eylem Uyumsuzlukları (F):** %22,2 oranındaki bu farklar, diller arasındaki kavramsal bakış açısı farklılıklarından kaynaklanmaktadır. Öğrencinin, ismin yanına gelecek eylemi ana dilindeki mantıklı seçmesi durumunda hatalı üretimler ortaya çıkmaktadır.

Örnek: Türkçede *şanssız olmak* sıfat tabanlı bir durum bildirirken, Almancada *Pech haben* (şanssızlığa sahip olmak) yapısının kullanılması, bu tür hataların öğrencinin dil kullanımında kalıcı hale gelmesine (fosilleşme) zemin hazırlamaktadır.

- **Kültürel ve Deyimsel Farklar (A):** Listenin %13’ünü oluşturan bu grup, erek dilin kendine has deyimsel ve kültürel dünyasını yansıtmaktadır. Bu yapılarda diller arası anlamsal eşdeğerlik tamamen koptuğu için doğrudan çeviri yoluyla edinim mümkün görülmemektedir.

Örnek 1: Almancadaki *den Geist aufgeben* (tam çeviri: ruhu teslim etmek) eşdizimi, Türkçede sadece canlıların ölümü için kullanılırken; Almancada bozulan bir makine, araba veya cihaz için de doğal bir kullanım teşkil etmektedir. Bu durum, nesnelere bakış açısındaki kültürel farkı göstermektedir.

Örnek 2: *Bescheid sagen* (tam çeviri: karar/bilgi söylemek) yapısı, Türkçedeki *haber vermek* eyleminin karşılığıdır. Türkçede "haber" (haber alma/verme) kavramı üzerinden kurulan bu mantık, Almancada bilgilendirme/karar bildirme (Bescheid) kavramı üzerine inşa edilmiştir.

Örnek 3: *Angst haben* (tam çeviri: korkuya sahip olmak) eşdizimi, Türkçede *korkmak* eylemiyle ifade edilir. Türkçede bu durum bir duygu-eylem olarak kodlanırken, Almancada bir *duruma sahip olma* şeklinde deyimleşmiştir. Bu kavramsal farklılık, doğrudan çeviri yapan öğrenciler için hata kaynağı oluşturmaktadır.

Eşdizim Türlerinin Dağılımı

Eşdizimlerin tür dağılımı, öğrencilerin öğrenme süreçlerini anlamak açısından önemli bir çerçeve sunmaktadır. Aşağıda, Tablo 2’de yer alan eşdizim türleri Hausmann’ın (1985) sınıflandırmasına göre analiz edilmekte; Türkçeye örtüşme düzeyleri ve yapısal özellikleri değerlendirilmektedir.

Tablo 5

Eşdizim Türlerinin Dağılımı

Tür	Sayı	Yüzde (%)
İsim + Fiil	247	48.34
Sıfat + Fiil	89	17.42
Zarf + Fiil	19	3.72
Edat + Fiil	73	14.29
Edat + İsim + Fiil	41	8.02
Zarf + Sıfat	3	0.59
Sıfat + İsim	21	4.11
Sabit İfade / Deyim	18	3.52
Toplam	511	100.00

1. **İsim + Fiil (247 Eşdizim, %48.34):** En yaygın tür olan isim + fiil yapıları, genellikle somut eylemleri ifade etmektedir. *Einen Anruf bekommen* (bir telefon çağrısı almak) ve *eine Arbeit finden* (iş bulmak) Türkçeyle doğrudan örtüşmektedir. Buna karşılık, *Rücksicht nehmen* (saygı göstermek) Türkçede farklı bir fiille karşılandığından anlam kaymasına yol açmaktadır.
2. **Sıfat + Fiil (89 Eşdizim, %17.42):** Bu tür, nitelik ve durum bildiren ifadeleri kapsamaktadır. *Glücklich sein* (mutlu olmak) ve *gestresst sein* (stresli olmak) Türkçeyle uyumludur. Ancak *sich einsam fühlen* (yalnız hissetmek) gibi dönüşlü fiiller Türkçede daha yalın yapılara karşılık geldiği için kısmi örtüşme göstermektedir.
3. **Edat + Fiil (73 Eşdizim, %14.29):** Almanca'nın edatlı yapısını yansıtan bu türde, *reagieren auf+akk* (tepki vermek) ve *teilnehmen an+dat* (katılmak) Örn.: eklerinde görüldüğü gibi Türkçeyle kısmi örtüşme söz konusudur. Türkçedeki edat kullanımının daha esnek olması, bu yapıları farklılaştırmaktadır.
4. **Edat + İsim + Fiil (41 Eşdizim, %8.02):** Bu tür, daha karmaşık yapılar sunmaktadır. *Nach Hause gehen* (eve gitmek) Türkçeyle uyumludur; ancak *vor Gericht gehen* (mahkemeye gitmek) Türkçede farklı bir sözdizimiyle ifade edildiği için tam örtüşme göstermemektedir.
5. **Sıfat + İsim (21 Eşdizim, %4.11):** *Große Überraschung* (büyük sürpriz) ve *starke Schmerzmittel* (güçlü ağrı kesici) gibi Örn.: ekler Türkçeyle doğrudan örtüşmektedir. Bununla birlikte, Almancada sıfatların çekimlenmesi öğrenme sürecinde ek bir boyut oluşturmaktadır.
6. **Sabit İfade / Deyim (18 Eşdizim, %3.52):** *Es tut mir leid* (üzgünüm) ve *auf alle Fälle* (her durumda) gibi ifadeler, Türkçede farklı yapılara karşılık geldiği için genellikle tam örtüşme göstermemektedir. Bu durum, kültürel farklılıkların belirleyici rolünü ortaya koymaktadır.
7. **Zarf + Fiil (19 Eşdizim, %3.72):** *Tief atmen* (derin nefes almak) ve *langsam sprechen* (yavaş konuşmak) Türkçeyle uyumludur. Ancak *spät anfangen* (geç başlamak) gibi ifadeler bağlamsal esneklik nedeniyle kısmi uygunluk göstermektedir.
8. **Zarf + Sıfat (3 Eşdizim, %0.59):** En az rastlanan tür olan *ganz einfach* (tamamen kolay), Türkçeyle örtüşmektedir. Bu türün düşük oranı, ders kitabında sınırlı bir kullanıma işaret etmektedir.

Tür bazlı analiz, isim + fiil yapılarının (%48.34) belirgin şekilde öne çıktığını ve büyük ölçüde Türkçeyle örtüşüğünü göstermektedir. Buna karşın, edatlı yapılar (%22.31) ve sabit ifadeler (%3.52), Almanca'nın ismin hâllerine dayalı yapısı ve kültürel farklılıklar nedeniyle daha sınırlı uygunluk göstermektedir. Öğretimde, Türkçe ile örtüşen isim + fiil ve sıfat + fiil eşdizimlerine odaklanılmalı, edatlı yapılar için bağlamsal ve karşılaştırmalı alıştırma geliştirilmeli ve sabit ifadeler için kültürel açıklamalar sağlanmalıdır. Bu bulgular, eşdizim öğretiminde yapıya özgü stratejilerin önemini vurgular.

Sonuç

Schritte International Neu B1.1 ders kitabında incelenen 511 eşdizimin Türkçeye uygunluk ve tür dağılımı analizleri; ana dili Türkçe olan öğrencilerin Almanca öğrenim sürecinde karşılaştıkları dil bilimsel ve kültürel dinamikleri ortaya koymaktadır. Genel uygunluk dağılımı; eşdizimlerin %54,0'ının (276 eşdizim) Türkçeye uygun, %35,8'inin (183 eşdizim) kısmen uygun ve %10,2'sinin (52 eşdizim) uygun olmadığını göstermektedir. Bu oranlar, ders kitabındaki eşdizimlerin büyük ölçüde Türkçe ile örtüştüğünü; ancak yaklaşık %46,0'lık kısmının (kısmen uygun ve uygun değil kategorileri) yapısal veya kültürel farklılıklar nedeniyle öğrenme sürecinde ek uyarılama gerektirdiğini kanıtlamaktadır. Örneğin Ünite 1'den *Angst haben* (korkmak) ve Ünite 4'ten *Es tut mir leid* (üzgünüm) gibi uygun olmayan eşdizimler, Türkçede farklı ifade biçimleriyle karşılandığından doğrudan çeviri durumunda anlam kayması yaratabilir. Bu durum, öğrencilerin sabit ifadeler ve mecazi kullanımlarda bağlamsal öğrenmeye ihtiyaç duyduğunu vurgular.

Eşdizim türleri incelendiğinde; *isim + fiil* yapıları %48,34 (247 eşdizim) ile en yaygın tür olup Türkçenin yapısıyla yüksek oranda uyumludur (Örn: Ünite 5'ten *eine Arbeit finden* [iş bulmak]). *Sıfat + fiil* (%17,42, 89 eşdizim) ve *sıfat + isim* (%4,11, 21 eşdizim) türleri de genellikle Türkçe ile örtüşür; ancak *sıfat + fiil* yapılarında dönüşlü fiiller (Örn: Ünite 6'dan *sich einsam fühlen* [yalnız hissetmek]) öğrenciler için zorluk yaratabilir. *Edat + fiil* (%14,29, 73 eşdizim) ve *edat + isim + fiil* (%8,02, 41 eşdizim) türleri, Almancanın ismin haliyle bağlantılı edat kullanımlarını yansıtır ve Türkçenin edat yapısı nedeniyle çoğunlukla *kısmen uygun* kategorisindedir (Örn: Ünite 4'ten *reagieren auf + Akk.* [tepki vermek]). *Sabit ifade/deyim* türü (%3,52, 18 eşdizim), düşük oranına rağmen yüksek *uygun olmama* oranıyla dikkat çeker (Örn: Ünite 7'den *auf alle Fälle* [her durumda/kesinlikle]). Bu da kültürel farklılıkların öğrenme sürecinde önemli bir odak noktası olduğunu gösterir.

Sonuç olarak bu bulgular, ders kitabının ana dili Türkçe olan öğrenciler için genel olarak uygun bir kaynak olduğunu; ancak edatlı yapılar ve sabit ifadeler için ek öğretim stratejilerine ihtiyaç duyulduğunu ortaya koyar. *İsim + fiil* ve *sıfat + fiil* eşdizimlerinin yüksek örtüşmesi, öğrencilerin günlük yaşam temalı ifadeleri kolayca uyarlayabileceğini gösterirken; edatlı yapılar ve deyimsele ifadeler, Almancanın analitik yapısı nedeniyle öğrenme zorluğu yaratabilir. Türkçenin sondan eklemeli yapısıyla Almancanın ismin hali odaklı yapısı arasındaki farklar, özellikle bu türlerde belirginleşmektedir. Bu sonuçlar, öğrencilerin Almanca eşdizim öğrenimini optimize etmek için bağlamsal ve karşılaştırmalı öğretim yaklaşımlarının benimsenmesi gerektiğini göstermektedir.

Öneriler

Araştırma bulgularından hareketle, ana dili Türkçe olan öğrencilerin Almanca eşdizim edinim süreçlerini optimize etmek amacıyla şu öneriler sunulmaktadır:

- Öğretim Stratejileri ve Bağlamsallaştırma:** *İsim + fiil* eşdizimlerine yönelik, öğrencilerin günlük hayatta kullanabileceği bağlamsal alıştırmalar (Örn: *einen Anruf bekommen* için telefon diyalogları) geliştirilmelidir. *Edat + fiil* ve *edat + isim + fiil* yapıları için Almancanın ismin halleri (*Kasus*) ile Türkçenin durum ekleri arasındaki farkları gösteren karşılaştırmalı alıştırmalar sunulmalıdır. Sabit ifadelerin anlam kaymasını önlemek için bu yapılar, Türkçe karşılıklarıyla yan yana ve gerçek iletişim senaryoları içinde verilmelidir.
- Kültürel ve Karşılaştırmalı Materyal Tasarımı:** Türkçeye uygun olmayan eşdizimler (Örn: *Angst haben*, *auf alle Fälle*) için Türk kültürüne ve dil yapısına özgü ifadelerle karşılaştırmalı açıklamalar içeren materyaller hazırlanmalıdır. Örneğin *Angst haben* yapısının Türkçede doğrudan bir fiil olan *korkmak* ile karşılandığı, Almancada ise bir "sahiplik" ilişkisi (*haben*) üzerinden kurulduğu vurgulanarak farkındalık yaratılmalıdır.
- Görsel ve Senaryo Temelli Pekiştirme:** Edatlı eşdizimlerin doğru ismin haliyle kullanımını pekiştirmek için görsel destekli ve senaryo temelli etkinlikler kullanılmalıdır. Özellikle *reagieren auf + Akk.* gibi yapıların farklı bağlamlarda (sosyal medya, ikili ilişkiler, haber metinleri) kullanıldığı diyalog setleri oluşturularak öğrencinin edat-fiil ilişkisini içselleştirmesi sağlanmalıdır.

4. **Eşdizim Önceliklendirme Kitapçığı:** Eşdizimlerin Türkçe ile örtüşme düzeyine (uygun, kısmen uygun, uygun değil) göre sınıflandırıldığı bir ek kaynak kitapçığı veya dijital sözlük hazırlanmalıdır. Bu tür bir kaynak, öğretmenlerin hangi yapılara daha fazla ders saati ayırması gerektiğini belirlemesine yardımcı olacak stratejik bir rehber görevi görebilir.
5. **Farkındalık Artırıcı Sözlükçeler:** Ders kitaplarının sonuna veya ünite girişlerine, sadece kelime anlamlarını değil, o üniteye anahtar eşdizimlerin yapısal özelliklerini (Örn: hangi edatla kullanıldığı, hangi fiili gerektirdiği) gösteren özel *Eşdizim Panoları* eklenmelidir.

Bu çalışma doküman analiziyle sınırlı kalmıştır. Gelecekte, ana dili Türkçe olan öğrencilerin eşdizim öğrenme süreçlerini doğrudan gözlemleyen deneysel çalışmalar ve hata analizi araştırmaları (Örn: uygun olmayan eşdizimlerde yapılan tipik transfer hatalarının incelenmesi) yapılmalıdır. Ayrıca farklı ders kitaplarındaki eşdizimlerin karşılaştırmalı analizi yapılarak bulgular genelleştirilebilir.

Beyanlar

Beyan Başlığı	Açıklama / Metin
Araştırmmanın Etik Yönü	Bu araştırmanın, etik kurul izni gerektirmeyen araştırmalar kapsamında olduğunu beyan ederiz.
Çıkar Çatışması Beyanı	Çalışmanın yazarları, bu çalışmanın sonuçlarını veya yorumlarını etkileyebilecek herhangi bir maddi ya da diğer asli çıkar çatışmasının bulunmadığını beyan ederler.
Yazar Katkı Oranı	Yazarlar makaleye eşit oranda katkı sağlamışlardır.
Finansal Destek Beyanı	Bu çalışma herhangi bir kurum ya da kuruluş tarafından maddi olarak desteklenmemiştir.

Kaynaklar

- Atlı, M. H., & Algül, H. (2024). Türkçe ve Almanca frazemlerde “su” kavramının anlam analizi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö14), 897–912. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1455144>
- Biber, D., Conrad, S., & Reppen, R. (2004). *Corpus linguistics: Investigating language structure and use*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511804489>
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). Sage Publications. <https://us.sagepub.com/en-us/nam/research-design/book255675>
- Firth, J. R. (1957). *Papers in linguistics 1934–1951*. Oxford University Press.
- Firth, J. R. (1968). *Selected papers of J. R. Firth 1952–59* (F. R. Palmer, Ed.). Longmans.
- Hausmann, F. J. (1984). Wortschatzlernen ist Kollokationslernen. *Zeitschrift für Fremdsprachenforschung*, 1(2), 11–28.
- Hausmann, F. J. (1985). Kollokationen im deutschen Wörterbuch: Ein Beitrag zur Theorie des lexikographischen Beispiels. In H. Bergenholtz & J. Mugdan (Eds.), *Lexikographie und Grammatik* (pp. 118–129). Max Niemeyer Verlag. <https://doi.org/10.1515/9783111635637-004>
- Hilpert, S., Kersten, S., & Nieder, C. (2018). *Schritte International Neu B1.1: Deutsch als Fremdsprache / Kursbuch und Arbeitsbuch*. Hueber Verlag. <https://www.hueber.de/schritte-international-neu>

- Kumanlı, M. (2016). Türkçede eşdizimlilik ve sözlükbilimsel yaklaşımlar. *Türk Dilbilim Dergisi*, 10(2), 189–204. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tdd/issue/34527/383587>
- Sinclair, J. (1991). *Corpus, concordance, collocation*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780194371445.001.0001>
- Targońska, J. (2014). Collocations in foreign language learning and teaching. In *Studies in applied linguistics and language pedagogy* (pp. 45–60). Peter Lang. <https://doi.org/10.3726/978-3-653-03800-2>
- Türk Dil Kurumu. (2010). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. <https://www.tdk.gov.tr/icerik/yayinlar/sozlukler/>
- Uzun, L. (2009). Türkçe’de eşdizimler ve dil öğretimi. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 57(1), 45–62. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/belleten/issue/61455/917177>
- Vardar, B. (2002). *Dilbilim terimleri sözlüğü*. Multilingual Yayınevi. <https://doi.org/10.26650/BOOK-DILBILIM-2002>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2020). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. baskı). Seçkin Yayıncılık. <https://doi.org/10.14527/9789750258206>